

Бруско Г. А.,
аспірант

Київського національного лінгвістичного університету

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ НОВОТВОРІВ У ФРАНКОМОВНІЙ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ

Анотація. У статті розглянуті основні методи дослідження новотворів франкомовної Інтернет-комунікації, які з'являються у французькій мережевій субмові, враховуючи їх прагматичний і семантичний аспекти. Обґрунтовано також вибір методів дослідження інновацій франкомовної Інтернет-комунікації. До того ж, описано парадигму і особливості застосування різних методів дослідження інновацій, враховуючи специфіку франкомовної Інтернет-комунікації як особливого виду дискурсу, прагматична особливість організації якої визначає специфіку прояву новотворів як лінгвостилістичного феномена. Також стаття присвячена процесу формування і закріплення інноваційної лексики в сучасній французькій мові, і зазначені соціальні чинники, які цьому сприяють.

Ключові слова: інновація, новотвір, методи лінгвістичного дослідження, семантичний аспект, прагматичний аспект, Інтернет-комунікація.

Постановка проблеми. Оскільки серед найактуальніших питань сучасного мовознавства залишається творчий потенціал мови, лінгвісти зосереджують свою увагу на виокремленні продуктивних джерел досліджень. Цікавими залишаються також питання засобів, які використовують носії мови для позначення нових елементів, що постають разом із безперервним створенням новітніх продуктів. Підкреслимо, що шляхом номінативної діяльності набутий досвід користувача фіксує ці продукти в лексичній системі французької мови. Відтак розгляд таких новотворів відбувається крізь призму її появи і розвитку, а також крізь її функціонування.

Звідси з'являється необхідність чітко обрати методи і підходи до дослідження новотворів. Методи, що формують способи організації дослідження, є основою будь-якої наукової розвідки. У процесі виокремлення новотворів франкомовної Інтернет-комунікації важливим є розгляд системного підходу, який ґрунтується на комплексному розгляді дериваційної системи, функціональних особливостей, дослідженні семантики, а також прагматичних маркерів новотворів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика методології вивчення новотворів неодноразово вивчалася як вітчизняними лінгвістами, так і зарубіжними. Серед таких науковців ми виокремлюємо: Н.Р. Смчуру, О.В. Косович, Д.П. Кульбиду, О. Кубрякову, Н.В. Ляпунову, Р.К. Махачашвілі, О. Селіванову, О.В. Чередниченко, а серед зарубіжних: Е. Cartier, L. Gilbert I, M. Pergnier, J.-F. Sablayrolles, M. Tardy. Лінгвістика ХХ–ХХІ ст. вирізняється описом парадигми лінгвістичних напрямів та їх прогресування протягом попередніх століть, а також окресленням перспектив розвитку чергових лінгвістичних дисциплін. Згодом з'явилася необхідність у виокремленні лінгвометодології як особливої галузі мовознавства. Як зазначає вітчизняний лінгвіст О. Селіванова, методологія опирається на визначення мовної природи по відношенню до свідомості її носіїв, звертаючи увагу також на культуру соціуму, його дійсність,

вектори комунікації, а також певних механізмів, засад щодо опису і аналізу мови [10, с. 68–83]. Відтак щоб отримати чіткі результати роботи, необхідно якісно виокремити методологічні вектори дослідження.

Метою роботи є виокремлення основних методів дослідження новотворів франкомовної Інтернет-комунікації та аргументація їх вибору з огляду на об'єкт дослідження нашої наукової розвідки.

Виклад основного матеріалу. Останні роки французька мова, як і багато інших мов, вирізняється тенденцією до зближення літературної мови з усно-розмовною. Поява новотворів у сучасній французькій мові пояснюється відповідною реакцією: під час виокремлення нового значення необхідним є й поява нового знаку. Існує ряд методів дослідження подібних лексичних інновацій. Метод (від грец. *methodos* – «шлях дослідження, спосіб досягнення будь-якої мети») описує ряд прийомів і аспектів теоретичного і практичного дослідження дійсності [1, с. 46]. У лексикології використовуються як загальні, так і спеціальні методи дослідження. До загальних методів дослідження відносяться: аналіз; синтез; індукція; дедукція; порівняння тощо [5, с. 23–56]. Також важливим є фіксування найбільш загально розповсюджених лексичних трансформацій, наприклад словотвірний потенціал, семантичні зсуви, метафоричні переноси та інше.

До загальнолінгвістичних методів також належить:

- 1) дистрибутивний (зміни в морфологічній структурі, диференціація значень);
- 2) метод субституції (синонімічні явища);
- 3) трансформаційний (словотвір, зміна семантичної наповненості лексем, а також синтаксичні структури);
- 4) статистичний метод;
- 5) порівняльно-типологічний метод (порівняння різних мов) [5, с. 47–56].

До спеціальних методів відносяться:

- 1) компонентний метод (йдеться про дослідження значень слів і їх лексико-семантичних груп. Подібний аналіз полягає в розділенні значень на семантичні елементи (семи). Цей метод дослідження інновацій допомагає виокремити особливості новотворів крізь призму семантичних і дериваційних ознак);
- 2) контекстологічний метод (досліджуються лексико-семантичні варіанти багатозначного слова. Важливим є також його культурологічна реалізація) [5, с. 50].

Важливими також є етапи опрацювання ілюстративного матеріалу, а саме інновацій франкомовної Інтернет-комунікації:

- 1) на *підготовчому етапі* відбувається ознайомлення з дослідженнями навколо проблематики інновацій франкомовної Інтернет-комунікації;
- 2) *перший етап* включає інвентаризацію новотворів сучасної французької мови;

3) *другий етап*: йдеться про дослідження історичних реалій та передумов мовних контактів між Францією та іншими країнами, зокрема Британією і Америкою;

4) *третій етап*: класифікація інновацій за тематичними ареалами;

5) *четвертий етап*: дослідження особливостей інтеграції іншомовної лексики у французьку мову та її адаптація на фонетичному, морфологічному і лексико-семантичному рівнях;

6) *п'ятий етап*: висвітлення особливостей вживання інновацій франкомовної Інтернет-комунікації, а також встановлення частоти вживання модифікованих слів;

7) *шостий етап*: з'ясування інтенсивності вживання інновацій у франкомовній Інтернет-комунікації.

Дослідження франкомовної Інтернет-комунікації вимагає широкого спектру дослідницьких методів. Одним із основних методів дослідження залишається описовий метод. Описовий метод є, так би мовити, платформою, на якій ґрунтуються всі інші методи. Це пояснюється тим, що алгоритм будь-якого дослідження полягає найперше в описі якостей і властивостей його предмету, а потім здійснюється його аспектне дослідження. Описовий метод включає узагальнення, класифікацію, спостереження та інтерпретацію [2, с. 63]. Тобто спочатку були виокремлені новотвори франкомовної Інтернет-комунікації, згодом відбулася їх сегментація (членування інновацій на складові). Після того важливим було здійснення класифікації і їх інтерпретації. Зазначається, що появу інновацій у мові ведеться на двох рівнях: 1) безпосередньо у вжитку (через різноманітні лексикографічні праці); 2) через порівняння лексем у загальномовних і спеціальних словниках [7, с. 165]. Описовий, або ж дескриптивний метод використовується для виокремлення конкретних мовних явищ, для характеристики конкретного етапу розвитку французької мови, особливостей будови її неологізмів і новотворів, зокрема у франкомовній Інтернет-комунікації, а також для формування лексем досліджуваного корпусу. До того ж, важливим є підкреслення мовних та позамовних чинників, що впливають на функціонування лексем і поповнення тезаурусу сучасної французької мови неологізмами. Дескриптивний метод поєднується також з етимологічним аналізом новотворів франкомовної Інтернет-комунікації. Етимологічний розгляд інновацій уможливує виокремлення ряду значень та їх історичної причетності, що обґрунтовує виникнення і трансформацію змісту.

Науковий парадигмальний простір характеризується трьома напрямками: порівняльно-історичним (йдеться про власне порівняльно-історичний метод), системно-структурним (де основною є лексична одиниця з її різними аспектами в рамках однієї мовної системи), антропоцентричним (мова розглядається як продукт людської діяльності і постає для людини як засіб зберігання досвіду, надбав культурних і розумових) [10, с. 78]. За вітчизняною дослідницею О. Кубряковою, сучасне мовознавство ґрунтується на таких методологічних принципах, як: експансіонізм, експланаторність, антропоцентризм і функціоналізм [3, с. 240]. Лінгвістичний експансіонізм лінгвіст розглядає як послідовне розширення дисциплінарних меж та створення інтердисциплінарних парадигм крізь проникнення лінгвістики на територію інших наук. Зокрема, до таких відносяться лінгвокультурологія, психолінгвістика, комп'ютерна лінгвістика та інші. Тож підкреслимо, що сучасна наука характеризується комплексним підходом. Ще одним важливим елементом такого експансіонізму є його роз-

гляд шляхом «невласного лінгвістичного аспекту мовознавчої проблематики, наприклад теорії мовленнєвих актів, або лінгвопрагматики» [6, с. 202–211]. Принцип експланаторності полягає в поясненні мовних явищ шляхом чіткої наукової теорії; антропоцентризм же проявляється у визначенні людини найвищим і найважливішим центром світобудови. Такий методологічний зсув у сучасній лінгвістиці полягає в дослідженні мови, враховуючи мислення людини, її свідомість і культурний досвід; функціоналізм – дослідницький підхід, де йдеться про сприйняття об'єкта в його взаємодії із середовищем як діяльності, функціонування системи [10, с. 208]. Таким чином, наразі наукові дослідження посилюють увагу в напрямку антропоцентризму, адже створення інновацій є результатом пізнавальної діяльності людини, її комунікативними інтенціями, мисленнєво-творчого підходу щодо новостворених реалій. Аналізуючи ступінь вивченості і дослідженості новотворів франкомовної Інтернет-комунікації, встановлено, що ці інновації ще не були піддані всебічному і лінгвістичному аналізу (розвідці).

Висновки. Дослідження інновацій франкомовної Інтернет-комунікації вимагає широкого спектру дослідницьких методів. Тож комплексний підхід і застосування різноманітних методів і прийомів дослідження інноваційних новотворів франкомовної Інтернет-комунікації уможливили виокремити і застосувати релевантну методіку для вирішення поставлених завдань та цілей.

Література:

1. Ємчура Н.Р. Неологізація чеської суспільно-політичної лексики кінця XX – початку XXI століть: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.03. Л., 2015. С. 276.
2. Косович О.В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної французької мови (на матеріалі онлайн-видань): дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05. К., 2015. С. 63–72.
3. Кубрякова Е.С. Язык и знание. На пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира. М.: Языки славянской культуры, 2004. С. 560.
4. Кульбіда Д.П. Туристичний дискурс як підвид рекламного дискурсу (на матеріалі іспанських журналів про туризм). Україна і світ: діалог мов та культур: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19–21 березня 2014 р.). К.: Вид. центр КНЛУ, 2014. С. 208–210.
5. Лопатникова Н.Н., Мовшович Н.А. Лексикология современного французского языка. М.: Высш. шк., 2001. С. 23–56.
6. Лошинова І.С. Оказіональні натурфактоніми у творчості дніпропетровських письменників. Дослідження з лексикології і граматики української мови. 2014. Вип. 15., С. 202–211. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dlgum_2014_15_26.
7. Ляпунова Н.В. Структура, семантика та прагматика словотвірних мережних неологізмів іспанської мови: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05. К., 2012. С. 233.
8. Мариненко П.І. Лексичні новотвори в сучасній іспанській мові: структурний та семантичний аспекти: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05. К., 2006. С. 277.
9. Махачашвілі Р.К. Динамика англоязычной инновационной логосферы компьютерного бытия: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. О., 2013. С. 267.
10. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2008. С. 712.
11. Чердниченко О.В. Мова і культура у контексті глобалізації. URL: www.ualogos.kiev.ua/category.html?number=60&category=10.
12. Cartier E. Néologie et description linguistique pour le TAL. URL: <http://www.jstor.org/stable/41683706>.

13. Gilbert L. Grammaire générative et néologie lexicale. URL: http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/lgge_0458726X_1974_num_8_36_2272.
14. Pergnier M. À propos des emprunts du français à l'anglais. URL: http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/igram_02229838_1981_num_11_1_2410.
15. Sablayrolles J.-F. La néologie en français contemporain : examen du concept et analyse de productions néologiques récentes. Paris: H. Champion, V. 48, № 3, 2003, p. 466–472.
16. Tardy M. Néologie et fonctions du langage. URL: http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/lgge_045726X_1974_num_8_36_2278.

Бруско А. А. Методология исследования инновационных новообразований во франкоязычной Интернет-коммуникации

Аннотация. В статье рассмотрены основные методы исследования новообразований франкоязычной Интернет-коммуникации, которые появляются во французском сетевом субъязыке, учитывая их прагматический и семантический аспекты. Обоснован также выбор методов исследования инноваций франкоязычной Интернет-коммуникации. К тому же, описана парадигма и особенности применения различных методов исследования инноваций, учитывая специфику франкоязычной Интернет-коммуникации как особого вида дискурса, прагматическая особенность организации которой определяет специфику проявления новообразований как лингвостилистического

феномена. Также статья посвящена процессу формирования и закрепления инновационной лексики в современном французском языке; указаны социальные факторы, которые этому способствуют.

Ключевые слова: инновация, новообразование, методы лингвистического исследования, семантический аспект, прагматический аспект, Интернет-коммуникация.

Brusko A. Methods of researching innovations in French-language Internet communication

Summary. The article considers the main methods of investigating the new formations of French-speaking Internet communication, which appear in the French network submissions, taking into account their pragmatic and semantic aspects. The choice of methods for researching innovations in French-speaking Internet communication is also justified. In addition, the paradigm and peculiarities of the application of various methods of innovation research are described, taking into account the specificity of French-speaking Internet communication as a special kind of discourse, the pragmatic feature of the organization which determines the specificity of manifestation of neologisms as a linguistic phenomenon. Also, the article is devoted to the process of formation and consolidation of innovative vocabulary in modern French language and the social factors mentioned that contribute to this.

Key words: innovation, new formation, methods of linguistic research, semantic aspect, pragmatic aspect, Internet-communication.